

Miljøministeriet

Miljøstyrelsen

Virksomheder

Att. Søren Jensen

(Sendt elektronisk: mst@mst.dk & soeje@mst.dk)

Vingsted, den 26. marts 2021

Tuse Å's Ørredsammenslutning og Danmarks Sportsfiskerforbund bemærkninger i forbindelse med partshøring af Miljøstyrelsens udkast til afgørelse om miljøskade i Tuse Å-system J.nr. 2019 - 8796

Miljøstyrelsen udsendte den 26. februar 2021 et udkast til afgørelse i miljøskadesagen i Tuse Å-systemet i partshøring.

Tuse Å's Ørredsammenslutning (TØS) og Danmarks Sportsfiskerforbund (DSF) har modtaget udkast til afgørelsen og takker for muligheden for at komme med bemærkninger til afslutning af miljøskadesagen fra Tuse Å.

Som udgangspunkt mener vi at denne afgørelse er vigtig. Fordi det angår en forurening den 6. September 2018, hvor alle fisk og det meste af smådyrsfaunaen på en 15 km strækning ud mod Isefjorden døde i Tuse Å. Afgørelsen har også stor principiel betydning, da det er den første forureningssag i Danmark, der afgøres efter miljøskadeloven.

Af høringsbrevet fremgår følgende:

Miljøstyrelsen agter at meddele afgørelse i sag om miljøskade i å-systemet Møllerenden, Kobbøl Å og Tuse Å. Miljøskaden blev forårsaget af udslip den 6. september 2018 af anslået 100 t KombiGro.

Udkast til afgørelse

Afgørelse om, at der ikke skal gennemføres yderligere afhjælpende foranstaltninger
Miljøstyrelsen træffer herved, jf. miljøskadelovens § 23, jf. bekendtgørelse om afhjælpning af miljøskade § 3, stk. 1, jf. bilag 2, afsnit 4.3, afgørelse om, at der ikke skal gennemføres yderligere afhjælpende foranstaltninger, herunder ikke kompenserende afhjælpende foranstaltninger.

TØS og DSFs indledende bemærkninger

Nu, mere end 2½ år efter forureningen, træffer Miljøstyrelsen afgørelse om, at der ikke er grundlag for at meddele yderligere afhjælpende foranstaltninger, heller ikke kompenserende afhjælpende foranstaltninger, som følge af den miljøskade, der indtraf i Tuse Å.

Tidsperspektivet er i denne forbindelse en vigtig faktor, idet vandløb (som al anden natur), er i stand til at reetablere sig over tid. Eller sagt på en anden måde, når sagsbehandling og afgørelse trækker ud, er der ikke belæg for at der skal foretages yderligere kompenserende foranstaltninger, for vandløbsnaturen er selv i færd med at læge sårene.

Hvis vi skal konkludere, viser dette udkast til afgørelse, at miljøskadeloven meget sjældent vil sikre en hurtig genopretning, men alene en grundig monitoring betalt af skadevolder. Derfor tror vi ikke at miljøskadeloven fremover vil sikre naturen, når myndigheder finder anvendelse af loven ved forureningshændelser i vandløbssystemer.

Fra afgørelsen:

Miljøstyrelsen meddelte den 1. juli 2019 påbud om monitoring af smådyrsfauna, fiskeyngel-forekomster og fiskebestandens størrelse i 2019. Baggrunden for monitoringspåbuddet var Miljøstyrelsens vurdering af, at den umiddelbare indsats, der blev gjort efter udslippet fandt sted, kunne vise sig tilstrækkelig til, at den hidtidige tilstand ville kunne genoprettes inden for en rimelig tidshorisont.

Indsatser som følge af udslippet af KombiGro til Tuse Å-system er vurderet og gennemført i 3 faser:

1. Den umiddelbare indsats – standsning af udslippet og begrænsning af skaden og derpå oprensning og genopretning af bl.a. gydebanker. Oprensning og genopretning foretog den skadevoldende virksomhed frivilligt i forståelse med sit forsikringsselskab i perioden 16. – 25. oktober 2018. I fortsættelse heraf blev der også gennemført monitoring af vandkemi, iltforhold, smådyrsfauna og fiskebestand helt frem til monitoring efter Miljøstyrelsens påbud af 1. juli 2019.
2. I Miljøstyrelsens påbud af 1. juli 2019 blev der påbudt yderligere monitoring. Monitoringen skulle afdekke, om den umiddelbare indsats havde virket og skabt basis for fuld genopretning, således at der ikke blev behov for yderligere afhjælpende foranstaltninger for at sikre genopretning, og at supplerende afhjælpende foranstaltninger ikke ville være relevante.
3. På grundlag af afrapporteringen af monitoringen vurderes om og i så fald hvilke yderligere afhjælpende foranstaltninger, herunder kompenserende foranstaltninger, der skal gennemføres.

Med nærværende brev meddeler Miljøstyrelsen afgørelse om, at der ikke er grundlag for at meddele yderligere afhjælpende foranstaltninger heller ikke kompenserende afhjælpende foranstaltninger som følge af den miljøskade, der indtraf i Tuse Å september 2018.

Retsregler

Miljøskadeloven og bekendtgørelse om definitioner og kriterier i relation til miljøskadebegrebet samt om afhjælpning af visse miljøskader (herefter ”bekendtgørelse om afhjælpning af miljøskade”) med bilag fastsætter reglerne for, hvilke afhjælpende foranstaltninger der skal iværksættes, når der er sket en miljøskade. Ud over de afhjælpende foranstaltninger til retablering, som Miljøstyrelsen herved anser for gennemført, er der – som del af de afhjælpende foranstaltninger - også pligt til at foretage kompenserende afhjælpning, jf. bekendtgørelse om afhjælpning af miljøskade, bilag 2, afsnit 2.3, der har følgende ordlyd:

Kompenserende afhjælpning iværksættes for at kompensere for midlertidige tab af naturressourcer og udnyttelsesmuligheder, indtil der sker retablering. Denne compensation består af yderligere forbedringer for beskyttede arter, internationale naturbeskyttelsesområder eller vandmiljøet enten på den skadede lokalitet eller på en anden lokalitet. [...]

(Vores understregning)

Bilag 2, punkt 4.3. i samme bekendtgørelse fastslår endvidere, at den kompetente myndighed har ret til at beslutte, at der ikke træffes yderligere afhjælpende foranstaltninger, hvis:

de afhjælpende foranstaltninger, der allerede er truffet, sikrer, [1] at der ikke længere foreligger nogen betydelig risiko for at påvirke [...] vandmiljøet [...] negativt, og [2] omkostningerne ved de afhjælpende foranstaltninger, der skal træffes for at nå tilbage til den oprindelige tilstand eller et tilsvarende niveau, ikke står i forhold til den miljømæssige gevinst, der opnås.

I forlængelse af gennemførelsen af de primære afhjælpende foranstaltninger er det således relevant at identificere eventuelle yderligere relevante foranstaltninger, herunder særligt kompenserende afhjælpende foranstaltninger.

Det er ydermere relevant at vurdere, om der fortsat er betydelig risiko for, at udslippet påvirker vandmiljøet negativt, samt omkostninger i forhold til den forventede miljømæssige gevinst for sådanne yderligere foranstaltninger.

Forarbejderne til miljøskadeloven introducerer RRSS-metoden (ressource-to-ressource/service-to-service), som et værktøj til de miljøfaglige vurderinger i forbindelse med fastsættelse af de kompenserende afhjælpende foranstaltninger.

I relation til de afhjælpende foranstaltninger er der indlejret et proportionalitetsprincip i bekendtgørelsen om afhjælpning af miljøskade, bilag 2, punkt 4.3, således at Miljøstyrelsen i forbindelse med de miljøfaglige vurderinger bør overveje, om omkostningerne til eventuelle yderligere afhjælpende foranstaltninger står mål med den miljømæssige gevinst

Miljøstyrelsens begrundelse for afgørelsen

Primære eller supplerende afhjælpende foranstaltninger

På grundlag af afrapporteringen af monitoringspåbuddet vurderer Miljøstyrelsen, at genopretningen af tilstanden efter miljøskaden i Tuse Å er så langt og må forventes at være fuldstændig i løbet af så kort tid, at der ikke er grundlag for at udstede påbud om yderligere primære afhjælpende foranstaltninger for at genoprette den hidtidige tilstand, og at der således heller ikke er behov for at gennemføre supplerende afhjælpende foranstaltninger.

TØS og DSFs bemærkninger til ovenstående

Proportionatitetsprincippet

Begrundelse for afgørelse om ***at der ikke er grundlag for at udstede påbud om yderligere primære afhjælpende foranstaltninger for at genoprette den hidtidige tilstand, og at der således heller ikke er behov for at gennemføre supplerende afhjælpende foranstaltninger***, begrundes Miljøstyrelsen i proportionalitetsbegrebet, hvori Styrelsen vurderer, at effekten af restaureringen af tre kilometer vandløb ikke står mål med de omkostninger, der er forbundet dermed.

Og samtidig vurderer, ***at der ikke længere er en betydelig risiko for negativ påvirkning af vandmiljøet, da skaden er afhjulpet ved de nødvendige forebyggende og primære afhjælpende foranstaltninger, der blev gennemført umiddelbart efter, at skaden indtrådte.***

Vi er uenige i denne vurdering og vil igen henvise til bekendtgørelse om afhjælpning af miljøskade, bilag 2, afsnit 2.3.

Heraf fremgår det, som vi tidligere har præciseret ***Kompenserende afhjælpning iværksættes for at kompensere for midlertidige tab af naturressourcer og udnyttelsesmuligheder, indtil der sker retablering.***

TØS og DSF er af den overbevisning at der er sket et betydeligt tab af naturressurserne med forureningen (bl.a. nedgang i ørredbestanden) og deraf følgende dårligere udnyttelsesmuligheder (dårligere fiskeri efter ørreder i Tuse å og Isefjorden).

Det kan betale sig at restaurere vandløb

I forhold til proportionalitetsprincippet, vil vi henvise til en artikel i Miljø- og Vandpleje no. 41 (Bilag 1) skrevet af Professor Anders Koed og Fiskeplejekonsulent Jan Nielsen DTU-Aqua. I artiklen konkluderer de med forbehold for usikkerheder: ***at en kilometer vefungerende gydevandløb har en værdi for samfundet på mindst 283.000 kroner hvert år.***

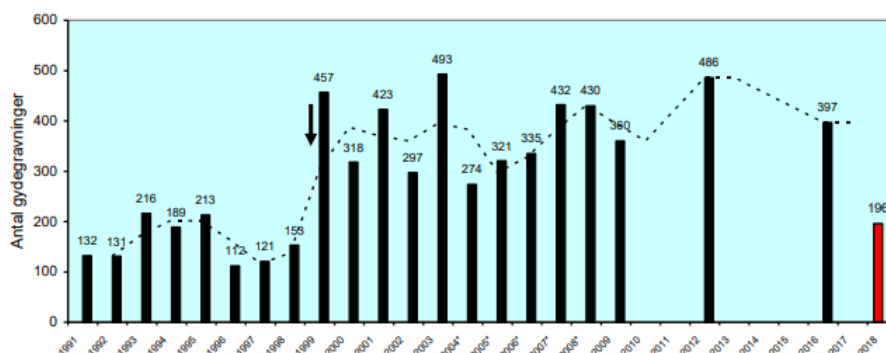
Miljøstyrelsen har i udkastet netop lagt vægt på, at der er reducerede ørredtætheder siden miljøskaden indtraf.

- Smådyrsfaunaen er stort set retableret i januar 2020. Ørredbestanden er på vej op igen, men der er reduceret tæthed af 1-års fisk og yngel.

TØS of DSF vil henvise til de seneste estimater/prognoser fra Holbæk Kommunes rådgiver, hvis undersøgelser blev foretaget i efteråret 2020, estimerer følgende:

- Halvdelen af gydebestanden af havørreder var vandret ind i Tuse Å på det tidspunkt hvor forureningen skete, og disse fisk døde. Dette vil kunne påvirke gydebestanden af havørreder i årene efter fordi:
  - Færre smolt i foråret 2019
  - Færre smolt i foråret 2020
  - Færre gengangere (gydefisk) i efterfølgende år.

Figur 3. Antal gydegravninger i Tuse Å systemet 1991 - 2018. Udvidet fredningsbælte trådte i kraft i januar 1998 (pil). Rød søjle viser det beregnede antal gydegravninger i 2018/19 efter forureningen.

(Kilde: Peter W. Henriksen: Fiskeundersøgelser i Holbæk Kommune 2020. Fiskebestanden i Tuse Å, fysiske forhold, bestandstætheder, opfyldelse af fiskemål. Effekter af forureningen i Kobbek Å/Tuse Å i 2018, udvikling. Af Limno Consult).

Vi finder derfor et behov for at der i afgørelsen også skal meddeles påbud om kompenserende afhjælpning, der iværksættes i form af vandløbsrestaurering. Dette for at kompensere for midlertidige tab af naturressourcer og udnyttelsesmuligheder, indtil der sker retablering.

Miljøstyrelsen påpeger i afgørelsen at der er strækninger, hvor der med fordel kan ske forbedring af de fysiske forhold:

- *at der på en række strækninger med fordel kan ske en forbedring af de fysiske forhold ved udlægning af skjulesten. Udlægning af skjulesten vil på relevante strækninger både kunne forbedre de fysiske forhold, vandkvaliteten og forholdene for særligt ørreder, hvor overlevelsen af ynglen vil kunne forbedres.*
- *RRSS-metoden benyttes til at kvantificere hvor lang en å-strækning, der i udgangspunktet vurderes nødvendig for at kompensere for den midlertidig reduktion af fisk på*

grund af miljøskaden. Beregningen viser, at der skal ske en forbedring på ca. 3 km vandløb.

- Udlægning af skjulesten (2 pr. m²) på 3.000 m vandløb á 2 meters bredde: 6.000 m² vandløbsareal, i alt ca. 12.000 sten (60 m³).
- Anlægsoverslag uden projektering og evt. hydrauliske beregninger (ekskl. moms). 60 m³ skjulesten udlagt á 600 kr./m³: 36.000 kr.

Miljøstyrelsen skriver i afgørelsen:

I denne sag er det vurderet, at den rigtige kompenserende foranstaltning vil være at gennemføre restaureringsforanstaltninger, der samtidigt har karakter af regulering, på en 3 km lang strækning af et § 3 beskyttet vandløb. Restaureringsforanstaltningerne kan ikke gennemføres uden tilladelse efter vandløbsloven og dispensation fra beskyttelsen efter naturbeskyttelseslovens § 3. Foranstaltningerne vil tillige skulle screenes efter reglerne om screening for pligt til miljøvurdering efter reglerne herom i miljøvurderingsloven.

Og konkluderer:

Som det også fremgår ovenfor af afsnittet "forventede omkostninger" er omkostningerne forbundet med mulige kompenserende foranstaltninger i denne sag estimeret til mellem 260.000 og 375.000 kr., hvoraf alene mellem 60.000 og 84.000 kr. vil være omkostninger til faktisk at etablere de kompenserende foranstaltninger, altså ca. 23 % af de samlede omkostninger.

TØS og DSFs bemærkninger

Vi mener der bør foretages yderligere undersøgelser inden miljøstyrelsen afviser at påbyde kompenserende foranstaltninger. Der kunne eventuelt afsættes et beløb, som Holbæk kommune kunne anvende til forbedring af Tuse Å.

Med henvisning til artiklen – Bilag 1, vil 3 kilometer gydevandløb generere en indtægt for samfundet på minimum 3 x 283.000, - kr. årligt, hvilket må være proportionalt med at give et påbud om yderligere kompenserende foranstaltninger.

Holbæk Kommune har udpeget to strækninger af Lovledsrenden og Kobbøl Å, der i den forbindelse kunne være fornuftige at foretage kompenserende foranstaltninger, **hvilket vi fuldt ud kan tilslutte os.**

Fiskeundersøgelser fra efteråret 2020

Blandt andet på baggrund af de fiskeundersøgelser, Holbæk Kommune har fået udført i efteråret 2020 af deres rådgivende biolog. Heraf fremgår det, at der ikke er tilstrækkelige tætheder til målsopfyldelse.

Kalvemose Å															
	Aborre	Tre-plig hundest	Næpplig hundst	Gedde	Rud-skalle	Skalle	Suder	AI	Øred			Indeks og målopfyldelse		Antal arter	
									0+	1+	Ældre	DFVø	ko tilstan		Opryd
1. b. Motonej restau	1,5	0	0	0	0	0	0	2,9	105,9	0	0	0,66	God	Ja	3
3. Søstrupvej	0	6	0	0	0	0	2,4	3,6	79,1	0	0	0,49	God	Ja	4
4. Borup Bro	8,3	0	0	0	0	0	1,4	6,9	353	2,8	1,4	2,21	Høj	Ja	4
5. Sverins m.vej	0	0	0	0	0	0	1,2	1,2	33,6	0	0	0,22	Range	Nej	3
6. Butteup Bro 200 m n.t	9	0	0	0	0	0	1,5	107,5	3	0	0	0,67	God	Ja	3
Gennemsnit	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	3,2	135,8	1,2	0,3	0,85	God	Nej	3,4
Standardafvigelse	4,51254	2,68328	0	0	0	0	1,0198	2,28189	125,03	1,58997	0,6281	0,78156			0,5477
95 % konfidensgrænser	4,0	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	2,0	109,6	1,4	0,5	0,7			0,5
Regs trup A															
2. Adals Bæk	0	0	0	0	0	0	0	0	144,8	0	0	0,9	Høj	Ja	1
3. Adalen	0	0	0	0	0	0	0	27,4	459,3	0	0	2,87	Høj	Ja	2
4. Vornesvød	0	0	0	0	0	41,2	0	5,9	197,5	0	0	1,23	Høj	Ja	3
6. Nr. Jernløse	0	>100	0	0	0	5,1	0	5,1	39,3	1,3	0	0,25	Moderat	Nej	4
7. Regstrup By	0	0	0	0	0	0	0	6,6	209,5	0	0	2,8	Høj	Ja	2
8. Renseanlæg	7,9	11	0	2,3	0	0	1,1	0	3,4	0	3,4	0,02	Dårlig	Nej	5
9. Løvenborg 1	1,1	0	0	0	0	0	0	5,5	43	0	0	0,27	Moderat	Nej	3
Gennemsnit	1,3	1,8	0,0	0,3	0,0	6,6	0,2	7,2	156,7	0,2	0,5	1,2	God	Nej	2,9
Standardafvigelse	2,94529	4,49073	0	0,86932	0	15,3688	0,41576	9,31905	156,19	0,49135	1,28508	1,19716			1,345
95 % konfidensgrænser	2,2	3,3	0,0	0,6	0,0	11,4	0,3	6,9	115,7	0,4	1,0	0,9			1,0
Kobbøl A															
1. Skovvejen	0	40	40	0	0	0	0	6	2	0	0	0	Dårlig	Nej	4
Møllerenden	10	0	>100	0	0	1,7	6,7	0	0	0	0	0	Dårlig	Nej	4
3. Askov ved restau	0	5,6	0	0	0	0	0	2,2	0	0	0	0	Range	Nej	2
5. Toltholm	1,4	0	>100	0	0	4,2	0	0	0	0	0	0	Dårlig	Nej	3
Gennemsnit	2,9	0,0	20,0	0,0	0,0	1,5	1,7	1,5	1,1	0,0	0,0	0,00	Dårlig		3,3
Tuse Å															
3. Nybro	14	0	0	0,4	0,4	1,6	0,8	3,9	2,7	0	1,4	0,45	Moderat	Nej	7
4. Tuse Bro	1	0	0	0	0	0	0,3	Mange	0	0	0	0,14	Range	Nej	4
4b. Nyesving	0	0	0	0	0	0,3	0,3	2,1	0,6	0	0	0,55	Moderat	Nej	4
Gennemsnit	5,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,6	0,5	3,0	1,1	0,0	0,5	0,38	Range		5,0

Tabel 13. Tætheder af fisk (antal pr. 100 m²) samt vurdering med fiskeindeks og antal arter i Tuse Å systemet 8.9. - 22.10.2020. EQR er referenceværdi i fiskeindeks (DFFVø (EQR krav ≥0,5) og krav DFFVa: ≥0,72.

Afsluttende bemærkninger fra TØS og DSF

Den manglende målopfyldelse i Tuse Å og ikke mindst i Kobbøl Å og Møllerenden, samt at der er belæg for at konkludere, at både gydebestand og ikke mindst produktion af smolt og 1½ årsfisk i vandløbssystemet er påvirket og vil være det i årene fremover (dog i mindre grad, grundet tidsperspektivet på 2½ år siden forureningen), alligevel vælger Miljøstyrelsen at træffe afgørelse om, at der ikke skal foranstalles yderligere kompenseringstiltag.

Begrundelsen finder Miljøstyrelsen i proportionalitetsprincippet, men vi mener effekten af restaureringen af tre kilometer vandløb fuldt ud står mål med de omkostninger, der er forbundet dermed. Vi vil ikke undlade at bemærke at prisen for restaurering af tre kilometer vandløb er estimeret til et niveau i udkastet, der er voldsomt over normen. Blandt andet på baggrund af tinglysning, idet der efter Miljøstyrelsens vurdering er tale om en reguleringssag. Det er ifølge vores erfaring ikke normal praksis ved restaureringsprojekter og voldsomt fordyrende.

Som det fremgår af vores bemærkninger, anfægter vi afgørelsen. Der er tale om den første miljøskadesag i Danmark og dermed skabes præcedens, for fremtidige vandløbs forureningssager. Som vi har argumenteret for, finder vi ikke miljøskadeloven med denne afgørelse kan bruges ved forureningssager i vandløb. En hændelse hvor alle fisk og det meste af smådyrsfaunaen døde i Tuse Å på en 15 km strækning ud mod Isefjorden.

De tiltag der er sket for at afhjælpe forureningen er at der er udskiftet/beluftet ca. 15 gydebanks, samt spulet en mindre å-strækning for slam. Derudover er der i denne sag brugt et beløb på mellem 2-3 millioner på sagsbehandling, monitoring og juridisk bistand. En ganske lille procentdel af beløbet er altså blevet anvendt til reetablering af vandløbet.

Vi finder, der er grundlag for at meddele påbud om yderligere kompenserende foranstaltninger, for ellers giver afgørelsen ikke mening. Der er på ingen måde kompenseret for midlertidige tab af naturressourcer og udnyttelsesmuligheder i form af fiskeri efter havørreder i Tude Å samt i Isefjorden. Miljøstyrelsen virker tilfredse med at naturen restituerer og uden hjælp selv løser tabet af naturressourcen – det er på ingen måde de forventninger vi havde til miljøskadeloven, da den blev implementeret i dansk lovgivning.

Venlig hilsen

Rune Hylby
Tuse Å's Ørredssammenslutning

Lars Brinch Thygesen
Natur- og Miljøkonsulent

